

ΤΖΟΝΑΘΑΝ ΦΡΑΝΖΕΝ

ΟΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

ΜΥΣΤΟΠΗΜΑ



ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE CORRECTIONS
Από τις Εκδόσεις Farrar, Straus and Giroux, Νέα Υόρκη 2001
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οι διορθώσεις**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Jonathan Franzen
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασαπίδης
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Jonathan Pelham
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Jonathan Franzen, 2001
All rights reserved.
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2017

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2157-5
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2158-2

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfoffi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

**ΤΖΟΝΑΘΑΝ
ΦΡΑΝΖΕΝ**

ΟΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

*Μετάφραση:
Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης*



Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν επίσης:

Η εικοστή έβδομη πολιτεία, 2012,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Κραδασμοί, 2014,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Αγνή, 2016
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Υπό έκδοση:

Ελευθερία

*Στον Ντέιβιντ Μινς
και στην Τζινέβ Πάτεροσον*

ΣΕΝΤ ΤΖΟΥΝΤ

Η τρέλα μιας φθινοπωρινής ψύχρας που ερχόταν απ' το λιβάδι. Το αισθανόσουν: κάτι τρομερό προοιωνιζόταν. Ο ήλιος χαμηλά στον ουρανό, ένα έλασσον φως, ένα ψυχόμενο άστρο. Ριπή τη ριπή του ανέμου η αταξία. Να ανασαλεύουν τα δέντρα, η θερμοκρασία να πέφτει, όλη η βόρεια πίστη των πραγμάτων να σιμώνει σ' ένα τέλος. Δε βλέπεις παιδιά στις αυλές. Επιμήκεις σκιές απλώνονται στα κιτρινωμένα χορτάρια. Κόκκινες βελανιδιές, ισπανικές βελανιδιές και λευκές βελανιδιές έριχναν καταγιστικά τα βελανίδια τους πάνω σε σπίτια δίχως υποθήκη. Τα ενισχυμένα παραθυρόφυλλα έτρεμαν στα άδεια υπνοδωμάτια. Ο βόμβος και ο λόξιγκας από ένα στεγνοκαθαριστήριο, η ένρinos διαμάχη ενός φυσητήρα φύλλων, το ωρίμασμα μερικών ντόπιων μήλων σε μια χαρτοσακούλα, η μυρωδιά της βενζίνης που μ' αυτήν ο Άλφρεντ Λάμπερτ είχε καθαρίσει το πινέλο του, αφού έβαψε τον ψάθινο καναπέ του το πρωί.

Ήταν επικίνδυνη ώρα, τρεις το απομεσήμερο, σ' εκείνα τα γεροντοκρατούμενα προάστια του Σεντ Τζουντ. Ο Άλφρεντ είχε ξυπνήσει στη μεγάλη γαλάζια μπερζέρα όπου τον είχε πάρει ο ύπνος μετά το γεύμα. Είχε χορτάσει ύπνο και δεν υπήρχαν τοπικές ειδήσεις πριν από τις έντε. Δύο κενές ώρες μοιάζουν με ιγμόρειο όπου μπορούν να εμφιλοχωρήσουν μολύνσεις. Πάλεψε να σηκωθεί και όρθιος κοντά στο τραπέζι του πιנגκ-πονγκ, αφουγκράστηκε ανώφελα την Ένιντ.

Στο σπίτι χτυπούσε συναγερομός, ένα καμπανάκι που δεν το άκουγε άλλος εξόν από τον Άλφρεντ και την Ένιντ. Ήταν ο συναγερομός του άγχους. Σαν εκείνους τους μεγάλους μαντεμένιους δίσκους με ηλεκτρικό γλωσσίδι που δίνουν στους μαθητές του σχολείου, όταν βγαίνουν στον δρόμο στις ασκήσεις πυρασφάλειας. Ηχούσε εδώ και ώρες, οι Λάμπερτ όμως δεν άκουγαν πια

το μήνυμα του «συναγερμού», αλλά, όπως συμβαίνει με κάθε ήχο που έχεις την άνεση χρόνου να μάθεις τα συστατικά του στοιχεία (όπως με μια λέξη που την κοιτάξεις επίμονα, ώσπου να διαλυθεί σε μία αλληλουχία από νεκρά γράμματα), άκουγαν απεναντίας το γλωσσίδι να χτυπάει γοργά σε κάποιο μεταλλικό αντηχείο, δεν άκουγαν έναν καθαρό τόνο, αλλά μια κρυσταλλική αλληλουχία από κρούσεις με μια οξύγηχη επικάλυψη από αρμονικές· ηχούσε τόσες μέρες, ώστε απλώς χανόταν στο βάθος των γύρω ήχων, αν εξαιρέσουμε ορισμένες ώρες πολύ νωρίς το πρωί, όταν ο Άλφρεντ ή η Ένιτ ξυπνούσαν κάθιδροι και συνειδητοποιούσαν ότι ένα καμπανάκι ηχούσε μες στο κεφάλι τους όσο θυμούνταν τον εαυτό τους· ηχούσε τόσους μήνες, ώστε ο ήχος είχε γίνει πλέον ένας μεταίχχος που η άνοδος και η πτώση του δεν ήταν ο ρυθμός των παλμικών κυμάτων, αλλά η αργή, πολύ πιο αργή αυξομείωση της *συνειδητοποίησης* του ήχου εκ μέρους τους. Μια συνειδητοποίηση που γινόταν ακόμη πιο έντονη, όταν και ο καιρός ήταν αγχωτικός και ταραγμένος. Εκείνες τις στιγμές η Ένιτ και ο Άλφρεντ –αυτή στα γόνατα στη σαλοτραπεξαρία να ανοίγει συρτάρια, αυτός στο υπόγειο να επισκοπεί το ολέθριο τραπέζι του πινγκ-πονγκ– ένιωθαν αμφοτέρωτα στα πρόθυρα ότι θα εκραγούν από άγχος.

Το άγχος για τα κουπόνια που βρίσκονταν ανάμεσα σε διακοσμητικά κεριά με φθινοπωρινά χρώματα σε κάποιο συρτάρι. Τα κουπόνια ήταν σε δεσμίδες και περασμένα σ' ένα λαστιχάκι· η Ένιτ συνειδητοποιούσε πλέον ότι οι ημερομηνίες λήξης τους (συχνά σιλάτα κυκλωμένες με κόκκινο από τον κατασκευαστή) είχαν παρέλθει εδώ και μήνες, ακόμη και χρόνια: ότι αυτά τα περιπού εκατό κουπόνια, των οποίων η αξία υπερέβαινε τα εξήντα δολάρια (εν δυνάμει εκατόν είκοσι δολάρια στο σούπερ μάρκετ Τσίλσβιλ που διπλασίαζε την αξία τους), είχαν λήξει όλα. Εξήντα σεντς έκπτωση στα καθαριστικά Τάιλεξ. Ένα δολάριο έκπτωση στα πανσίπονα Εξεντρίν. Οι ημερομηνίες δεν ήταν καν *κοντινές* αλλά *παμπάλαιες*. Το καμπανάκι του συναγερμού ηχούσε χρόνια.

Παράχωσε τα κουπόνια ανάμεσα στα κεριά κι έκλεισε το συρτάρι. Αναζητούσε μια επιστολή που είχε έρθει συστημένη πριν από μερικές ημέρες. Ο Άλφρεντ είχε ακούσει τον ταχυδρόμο να

χτυπάει την πόρτα και είχε φωνάξει «Ένιντ! Ένιντ!» τόσο δυνατά, ώστε δεν άκουσε την απάντηση: «Αλ, ανοίγω!» Συνέχισε να φωνάζει το όνομά της, ενόσω πλησίαζε ολοένα και πιο πολύ, επειδή ο αποστολέας ήταν η Εταιρεία Αχοπ, Ιστ Ιντάστριαλ Σέρπεντιν 24, Σβένκσβιλ, Πενσιλβάνια και επειδή υπήρχαν πλευρές της κατάστασης με την Αχοπ που η Ένιντ τις ήξερε και έλπιζε να μην τις ξέρει ο Άλφρεντ, είχε καταχωσιάσει την επιστολή σε κάποιο μέρος κοντά πέντε μέτρα από την πόρτα της εισόδου. Ο Άλφρεντ είχε εμφανιστεί από το υπόγειο μουγκρίζοντας σαν μπουλντόζα: «Είναι κάποιος στην πόρτα!» Εκείνη είχε αντιγυρίσει ουρλιάζοντας: «Ο ταχυδρόμος είναι! Ο ταχυδρόμος!» Αυτός είχε κουνήσει το κεφάλι του σασιτισμένος από την πολυπλοκότητα της όλης κατάστασης.

Η Ένιντ ένιωθε σίγουρη ότι θα ερχόταν απολύτως στα συγκαλά της, αρκεί να μην υποχρεωνόταν να σκοτιζεται κάθε πέντε λεπτά με το τι σκάρωνε πάλι ο Άλφρεντ. Αλλά όσο κι αν προσπαθούσε, δεν κατάφερε να τον κάνει να νοιαστεί για τη ζωή. Όταν τον ενθάρρυνε να καταπιαστεί πάλι με τα μεταλλουργικά του, την κοίταζε λες κι είχε χάσει τα μυαλά της. Όταν τον ρωτούσε αν είχε να κάνει καμιά δουλειά στην αυλή, της έλεγε ότι τον πονάνε τα πόδια του. Όταν του θύμιζε ότι οι σύζυγοι των φιλενάδων της είχαν όλοι τους κάποιο χόμπι (ο Ντέιβ Σούμπερτ τα βιτρό του, ο Κίρμπι Ρουτ τα περίπλοκα μικρά σαλέ του για να φωλιάζουν μοβ σπίνιοι, ο Τσακ Μάισονερ τον ωριαίο έλεγχο των επενδύσεών του), ο Άλφρεντ έκανε λες και η Ένιντ επιδίωκε να τον αποσπάσει από κάποια πολύ σημαντική εργασία του. Και ποια ήταν η εν λόγω εργασία; Να ξαναβάψει τα έπιπλα της βεράντας; Είχε βάψει και ξαναβάψει ένα σωρό φορές τον ψάθινο καναπέ από την Ημέρα των Εργατών και μετά. Η Ένιντ θυμόταν ότι την τελευταία φορά που είχε βάψει τα έπιπλα, ο Άλφρεντ είχε ξεμπερδέψει με τον καναπέ σε δύο ώρες. Τώρα πήγαινε στο εργαστήριό του το ένα πρωί μετά το άλλο· ύστερα από ένα μήνα η Ένιντ τόλμησε να πάει να δει πώς τα πήγαινε ο Άλφρεντ και διαπίστωσε ότι το μόνο που είχε βάψει από τον καναπέ ήταν τα πόδια.

Ο Άλφρεντ έκανε λες και ήθελε να του αδειάσει η Ένιντ τη γωνιά. Είπε ότι το πινέλο δεν είχε στεγνώσει ακόμη, ότι θα έπαιρνε

ώρα. Είπε ότι το να ξύσει την ψάθα ήταν σαν να πάσχιζε να ξεφλουδίσει ένα μύριλο. Της είπε ότι τριγυρνούσαν τριζόνια. Εκείνη ένωσε να της κόβεται η ανάσα, αλλά ίσως έφταιγε η μυρωδιά της βενζίνης και η υγρασία στο εργαστήριο που μύριζε ούρα (αλλά δεν ήταν δυνατόν να είναι ούρα). Έσπευσε ν' ανέβει πάνω και να γυρέψει την επιστολή της Αχοη.

Έξι μέρες τη βδομάδα, κάμποσα μισόκιλα αλληλογραφίας περνούσαν από τη σχισμή της μπροστινής πόρτας και καθώς δεν επιτρεπόταν τίποτα το άσχετο να στοιβάζεται στο κάτω πάτωμα –η μυθοπλασία σχετικά με το να ζεις σ' αυτό το σπίτι ήταν ότι κανείς δε ζούσε εκεί–, η Ένιντ αντιμετώπιζε μια ουσιώδη πρόκληση τακτικής. Δε σκεφτόταν ότι είναι καμιά αντάρτισσα, αλλά αν ήταν κάτι, τότε ήταν πράγματι αντάρτισσα. Τις μέρες μετέφερε υλικό από κρύπτη σε κρύπτη, συχνά προπορευόμενη ένα βήμα από τις κυβερνητικές δυνάμεις. Τις νύχτες, ενόσω μία απλικά φώτιζε πολύ αμυδρά ένα πολύ μικρό τραπεζάκι στην κουζινίτσα όπου προγευμάτιζαν το πρωί, οργάνωνε διάφορες δράσεις: εξόφληση λογαριασμών, κάλυψη επιταγών, αποκρυπτογράφηση των εισφορών της Ιατρικής Φροντίδας, κατανόηση μιας απειλητικής τρίτης ειδοποίησης από ένα ιατρικό εργαστήριο που απαιτούσε άμεση καταβολή 0,22 δολαρίων ενώ, συνάμα, έδειχνε μηδενικό υπόλοιπο λογαριασμού, συνεπώς δεν όφειλε δεκάρα και, ούτως ή άλλως, δεν κατέγραφε καμία διεύθυνση όπου θα μπορούσε να καταβληθεί το έμβασμα. Η πρώτη και η δεύτερη ειδοποίηση θα βρισκόνταν κάπου καταχωνιασμένες και καθώς οι πιέσεις υπό τις οποίες διεξήγε η Ένιντ την εκστρατεία της ήταν ισχυρές, δεν είχε, την όποια νύχτα, παρά μονάχα μιαν αμυδρότατη ιδέα σχετικά με το πού θα μπορούσαν να βρίσκονται οι άλλες ειδοποιήσεις. Ενδεχομένως, υποπτευόταν το ερμάριο στη σάλα, αλλά οι κυβερνητικές δυνάμεις, προσωποποιημένες στον Άλφρεντ, παρακολουθούσαν ένα ειδησεογραφικό μαγκαζίνιο στην καλωδιακή τηλεόραση με τον ήχο στη διαπασών, ώστε να τον κρατάει ξύπνιο, ενώ οι εν λόγω δυνάμεις είχαν αναμμένα όλα τα φώτα στη σάλα και υπήρχε η διόλου αμελητέα πιθανότητα, αν άνοιγε το ερμάριο, να πέσει, να κουτρουβαλιαστεί και να γλιστρήσει από κει ένας καταρράκτης από καταλόγους και τεύχη του *Κατοικείν* και ποι-

κίλα εκκαθαριστικά από την Τράπεζα Merrill Lynch, προκαλώντας τη μήνι του Άλφρεντ. Επίσης, υπήρχε η πιθανότητα οι ειδοποιήσεις να μην ήταν εκεί, καθώς οι κυβερνητικές δυνάμεις επέδραμαν κάθε τόσο στις κρύπτες της, απειλώντας να «καταστρέψουν» όλο το υλικό αν δεν το φρόντιζε, αλλά παραίτηταν απασχολημένη να κάνει ελιγμούς για να αποφύγει αυτές τις επιδρομές κι έτσι δεν προλάβαινε να φροντίσει το υλικό, ενώ με την αλληλουχία των αναγκαστικών μεταφορών και εκποτίσεων κάθε αίσθηση ευταξίας είχε χαθεί, κι έτσι, φέρ' ειπείν, η τσάντα για τα ψώνια από το πολυκατάστημα Νόρντστρομ –κατοικοέδρευε πίσω από το φτερό για το ξεσκόνισμα– που το ένα της πλαστικό χερούλι είχε μισοξεκολλήσει, περιείχε όλο το ανάκατο συνονθύλευμα της ύπαρξης ενός φυγάς: διάφορα τεύχη της *Καλής νοικοκυράς*, ασπρόμαυρες φωτογραφίες της Ένιτ από τη δεκαετία του 1940, κιτρινωμένες πια συνταγές για μαραζωμένα λαχανικά, πρόσφατους λογαριασμούς του τηλεφώνου και του γκαζιού, τη λεπτομερή πρώτη ειδοποίηση από το ιατρικό εργαστήριο που ενημέρωνε τους οφειλέτες να αγνοήσουν επόμενους λογαριασμούς μικρότερους των πενήντα σεντς, μια κολακευτική φωτογραφία που έδειχνε την Ένιτ και τον Άλφρεντ σε κρουαζιέρα με χαβανέζικες γιορλάντες στον λαιμό και αναψυκτικά με ινδική καρύδα στο χέρι, καθώς και τα μοναδικά εναπομείναντα πιστοποιητικά γεννήσεως δύο παιδιών τους.

Μολονότι ο φαινομενικός εχθρός της Ένιτ ήταν ο Άλφρεντ, το σπίτι όπου κατοικούσαν οι δυο τους στάθηκε η αιτία για την οποία έγινε αντάρτισσα. Τα έπιπλά του ήταν απ' αυτά που δε σήκωναν ακαταστασία. Υπήρχαν καρέκλες και τραπέζια του Ίθαν Άλεν. Πορσελάνες Σπόουντ και κρύσταλλα Γουότερφορντ στον μεγάλο μπουφέ με τη βιτρίνα. Οι υποχρεωτικοί φίκοι, οι υποχρεωτικές αροκάριες. Τεύχη των *Νέων της αρχιτεκτονικής* απλωμένα επιμελώς στο τραπεζάκι με τη γυάλινη επιφάνεια. Λάφυρα από περιηγήσεις – εμαγιέ από την Κίνα, ένα βιεννέζικο μουσικό κουτί που η Ένιτ από αίσθηση καθήκοντος και οίκτου κούρδιζε συχνά και σήκωνε το καπάκι του. Το μουσικό κουτί έπαιζε το «Strangers in the Night».

Δυστυχώς, η Ένιτ δε διέθετε τόση καπατσοσύνη ώστε να τα

καταφέρνει με μια τέτοια κατοικία, ενώ ο Άλφρεντ δε διέθετε τη δέουσα νευρολογική επάρκεια. Οι έξαλλες κραυγές του Άλφρεντ, όταν εντόπιζε στοιχεία του ανταρτοπόλεμου της Ένιντ –μια σακούλα για ψώνια από το Νόρντστρομ μέρα μεσημέρι στα σκαλιά προς το υπόγειο που παραλίγο θα επιτάχυνε ένα κουτροβάλιασμα–, ήταν οι κραυγές μιας κυβέρνησης ανήμπορης να κυβερνήσει άλλο. Είχε προσφάτως καλλιεργήσει την ικανότητα να κάνει την αριθμομηχανή του να φτύνει στήλες με ακατανόητους οκταψήφιους αριθμούς. Αφού αφιέρωσε το μεγαλύτερο μέρος ενός απογεύματος να υπολογίσει την εκκαθάριση για την καταβολή της κοινωνικής ασφάλειας της καθαρίστριας, έκανε τέσσερις προσπάθειες με τέσσερα διαφορετικά αποτελέσματα και εντέλει αποδέχτηκε ως σωστό τον μοναδικό αριθμό (635,78 δολάρια) στον οποίο είχε καταλήξει δύο φορές (ο ορθός αριθμός ήταν 70,00 δολάρια), η Ένιντ προχώρησε σε μια νυχτερινή επιδρομή στον φωριασμό του και τον *απάλλαξε* απ' όλους τους φακέλους με χαρτιά για την εφορία που θα είχαν ενδεχομένως βελτιώσει δραστικά το νοικοκυριό, εάν δεν είχε βάλει τα χαρτιά σε μια σακούλα του Νόρντστρομ μαζί με κάτι παραπλανητικά παμπάλαια τεύχη της *Καλής νοικοκυράς* που έκρυψαν έτσι τα πιο συναφή χαρτιά από κάτω· οπότε, αυτή η απώλεια πολέμου οδήγησε στο να συμπληρώσει η ίδια η καθαρίστρια μόνη της τα σχετικά έντυπα και να υπογράψει τις αμοζουσες επιταγές η Ένιντ, ενώ ο Άλφρεντ κουνούσε το κεφάλι του απέναντι στην όλη πολυπλοκότητα.

Το πεπρωμένο των τραπεζιών του πινγκ-πονγκ στα υπόγεια των σπιτιών είναι να υπηρετούν σκοπούς άλλων περισσότερο απελπισμένων παιχνιδιών. Αφότου συνταξιοδοτήθηκε, ο Άλφρεντ οικειοποιήθηκε το ανατολικό άκρο του τραπεζιού για να στοιβάξει τα χαρτιά απ' την τράπεζα και την αλληλογραφία του. Το δυτικό άκρο κατελήφθη από τη φορητή έγχρωμη τηλεόραση, όπου σκόπευε να βλέπει τις τοπικές ειδήσεις καθισμένος στη μεγάλη γαλάζια μερζέρα, αλλά η τηλεόραση ήταν πλέον τελείως περικυκλωμένη από τεύχη της *Καλής νοικοκυράς* και κονσέρβες με γλυκίσματα και μπαρόκ αλλά φτηνιάρικα κηροπήγια, που η Ένιντ δεν έβρισκε ποτέ τον χρόνο να πάει να ανταλλάξει στο παλαιόπωλείο. Το τραπέζι του πινγκ-πονγκ ήταν το πεδίο όπου μαινόταν

απροκάλυπτα ο εμφύλιος πόλεμος. Στο ανατολικό άκρο, η αριθμομηχανή του Άλφρεντ έπεφτε στην ενέδρα που έστησαν κλαρωτές πιάστρες και αναμνηστικά σουβέρ από το Κέντρο Έπκοτ κι ένα μηχάνημα για να αφαιρείς τα κουκούτσια από τα κεράσια που είχε η Ένιντ εδώ και τριάντα χρόνια, δίχως να το έχει χρησιμοποιήσει ποτέ, ενώ ο Άλφρεντ, με τη σειρά του, στο δυτικό άκρο, άνευ λόγου και αιτίας που θα μπορούσε να εξιχνιάσει η Ένιντ, είχε θρυμματίσει ένα στεφάνι καμωμένο από κουκουνάκια, χρωματισμένα με σπρέι φουντούκια και καρύδια Βραζιλίας.

Στα ανατολικά του τραπεζιού του πιγκ-πονγκ, ο Άλφρεντ στέγαζε το εργαστήρι με τα μεταλλουργικά του. Τώρα στο εργαστήριο είχαν στήσει το γιατάκι τους μία αποικία από άλαλα, στο χρώμα της σκόνης τριζόνια, που όταν τα αιφνιδιάζες, σκορπίζονταν στο δωμάτιο σαν μια χούφτα μπίλιες, μερικά επιτάχυναν σε τρελές τροχιές, άλλα αναποδογύριζαν από το βάρος του ίδιου του άφθονου πρωτοπλάσματός τους. Έσκαγαν τάχιστα και για να τα καθαρίσεις, ήθελες παραπάνω από ένα χαρτομάντιλο. Η Ένιντ και ο Άλφρεντ είχαν κάμποσες δοκιμασίες που τους ταλάνιζαν και τις θεωρούσαν εξωφρενικές, υπερμεγέθεις –επαίσχυντες– και τα τριζόνια ήταν μία απ' αυτές.

Η φαιά σκόνη από τα κακόβουλα μάγια και οι ιστοί αράχνης από τα μάγια κάλυπταν την ηλεκτροκάμινο βολταϊκού τόξου, τους κώδωνες με το εξωτικό ρόδι, το δυσοίωνο κάδμιο και το αποσιωμένο βισμούθιο, τις χειρόγραφες ετικέτες που είχαν κιτρινίσει από τις αναθυμιάσεις μιας φιάλης με γυάλινο πώμα που περιείχε βασιλικό ύδωρ, καθώς και το καντριγιέ σημειωματάριο του Άλφρεντ, στο οποίο η τελευταία χειρόγραφη εγγραφή του ήταν εδώ και δεκαπέντε χρόνια, προτού αρχίσουν οι προδοσίες. Κάτι τόσο καθημερινό και φιλικό όπως ένα μολύβι εξακολουθούσε να κατέχει ένα τυχαίο σημείο στον πάγκο εργασίας, όπου το είχε απιθώσει ο Άλφρεντ κάποια περασμένη δεκαετία: το πέραςμα τόσων ετών είχε διαποτίσει το μολύβι μ' ένα είδος κακοβουλίας. Πυρίμαχα γάντια κρέμονταν από ένα καρφί κάτω από δύο πιστοποιητικά ευρεσιτεχνίας σε κορνίζες, που η υγρασία τις είχε σκεβρώσει και ξεφτίσει. Στην κουκούλα ενός διοπτρικού μικροσκοπίου απλώνονταν μεγάλα κομμάτια από μπογιά που είχε

πέσει από το ταβάνι. Τα μοναδικά αντικείμενα στο δωμάτιο που δεν είχαν σκόνη πάνω τους ήταν ο ψάθινος καναπές, ένα δοχείο με αντισκωριακό, μερικά πινέλα και ένα-δυο μεταλλικά κουτιά από φτηνό καφέ που, παρά τις ολοένα και εντονότερες οσφρητικές ενδείξεις, η Ένιτ προτιμούσε να μην πιστεύει ότι γέμιζαν με τα ούρα του συζύγου της, γιατί τι λόγο θα είχε ο ευλογημένος να ουρεί στα κουτάκια του καφέ, όταν μόλις έξι μέτρα πιο πέρα υπήρχε ένα έξοχο βεσεδάκι;

Στα δυτικά του τραπεζιού του πινγκ-πονγκ δέσποζε η μεγάλη γαλάζια μπερζέρα του Άλφρεντ. Ήταν παραγεμισμένη και θύμιζε αόριστα κυβερνητικό θώκο. Ήταν καμωμένη από δέρμα, αλλά μύριζε σαν το εσωτερικό ενός Lexus. Σαν κάτι μοντέρνο, ιατρικό και αδιαπέραστο, που θα μπορούσες να το σκουπίσεις και ν' αποδιώξεις την αποφορά του θανάτου από πάνω του μ' ένα μουσκεμένο πανάκι, προτού καθίσει ο επόμενος και πεθάνει εκεί.

Η μπερζέρα ήταν το μοναδικό μεγάλο αντικείμενο που είχε αγοράσει ο Άλφρεντ δίχως την έγκριση της Ένιτ. Όταν είχε πάει στην Κίνα για να συσκεφτεί με Κινέζους μηχανικούς σιδηροδρόμων, είχε έρθει και η Ένιτ και είχαν επισκεφθεί ένα εργοστάσιο χαλιών για να πάρουν ένα χαλί για τη σάλα τους. Δεν ήταν εξοικειωμένοι να δαπανούν χρήματα για τους ίδιους και επέλεξαν ένα από τα λιγότερο ακριβά χαλιά, μ' ένα απλό γαλάζιο σχέδιο από το Βιβλίο των Αλλαγών στην μεζ επιφάνεια. Κάτι χρόνια μετά, όταν ο Άλφρεντ συνταξιοδοτήθηκε από τη Midland Pacific Railroad, θέλησε να αντικαταστήσει την παλιά μαύρη δερμάτινη πολυθρόνα του που μύριζε γελαδίλα και όπου καθόταν κι έβλεπε τηλεόραση ή έπαιρνε τους υπνάκους του. Φυσικά, ήθελε κάτι αληθινά αναπαυτικό· ύστερα από μια ολόκληρη ζωή που ήταν κουβαλητής για τους άλλους, είχε ανάγκη από κάτι υπέρτερο της απλής βολής: ήθελε ένα μνημείο για τούτη την ανάγκη του. Κι έτσι λοιπόν, κίνησε μόνος του και σ' ένα κατάστημα επίπλων δίχως εκπώσεις επέλεξε μια μπερζέρα ολκής: την μπερζέρα ενός μηχανικού. Μια μπερζέρα τόσο μεγάλη, ώστε ακόμη κι ένας άντρας πελώριος θα χανόταν μέσα της· μια μπερζέρα σχεδιασμένη να αντέχει το βάρος και την πίεση. Και επειδή το γαλάζιο της δέρμα ταίριαζε με το γαλάζιο στο κινέζικο χαλί, η Ένιτ

υποχρεώθηκε να ανεχτεί την εισβολή της μερζέρας στη σάλα.

Σε λίγο, πάντως, τα χέρια του Άλφρεντ έχυναν ντεκαφεϊνέ καφέ στην μπεζ επικράτεια του χαλιού, ενώ τα άτακτα εγγόνια του παρατούσαν βατόμουρα και ξυλομπογιές εκεί, ενώ η Ένιτ άρχισε να νιώθει ότι ήταν λάθος αγορά το χαλί. Της φάνηκε ότι με το να σφίγγει το ζωνάρι, είχε προβεί σε πάμπολλα τέτοια λάθη. Έφτασε να σκεφτεί ότι καλύτερα να μην είχε αγοράσει κανένα χαλί παρά ένα τέτοιο. Τελικά, καθώς οι σιέστες του Άλφρεντ βάθυναν σε βαθμό παρατεταμένης υπνώσεως, έγινε πιο θαρραλέα. Η μητέρα της είχε φροντίσει να της αφήσει μια μικρή κληρονομιά εδώ και κάτι χρόνια. Είχε το δικό της παραδάκι τώρα, από τους τόκους και από κάποιες μετοχές που είχαν πάει καλά. Οραματίστηκε τη σάλα στα πράσινα και στα κίτρινα. Παράγγειλε υφάσματα. Κατέφτασε ένας ταπετσιέρης και ο Άλφρεντ, που κοιμόταν προσωρινά στην τραπεζαρία, πετάχτηκε αλαφιασμένος σάμπως από εφιάλτη.

«Αλλάζεις *πάλι* τη διακόσμηση;»

«Με τα δικά μου χρήματα, Άλφρεντ», απάντησε η Ένιτ. «Τα ξοδεύω όπως μ' αρέσει.»

«Και τα δικά μου χρήματα, δηλαδή; Αυτά που έβγαλα *εγώ* τόσα χρόνια που δούλευα;»

Το εν λόγω επιχείρημα ήταν ισχυρό άλλοτε –ήταν, τρόπον τινά, η συνταγματική θεμελίωση της νομιμοποιημένης τυραννίας–, αλλά δε φτουρούσε πλέον. «Δέκα χρόνια το έχουμε αυτό το χαλί και δε βγαίνουν με τίποτα οι λεκέδες απ' τους χυμένους καφέδες», αντιγύρισε η Ένιτ.

Ο Άλφρεντ ένευσε προς τη γαλάζια μερζέρα του, η οποία κάτω από τα πλαστικά προστατευτικά έμοιαζε με κάτι που μπορούσες να το μεταφέρεις με καρότσα για κάψιμο σε ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό. Έτρεμε ο Άλφρεντ από την αδυναμία του να πιστέψει στα μάτια του, ανήμπορος να δεχτεί ότι η Ένιτ ήταν δυνατόν να ξεχάσει τη συντριπτική ανασκευή των επιχειρημάτων της, τούτο το πανίσχυρο φράγμα στην επέλαση των σχεδίων της. Σάμπως όλη η ανελευθερία μες στην οποία είχε δαπανήσει στις επτά δεκαετίες της ζωής του να ενσαρκώνονταν σε τούτη την εξάχρονη αλλά κατ' ουσίαν ολοκαίνουργια μερζέρα. Χαμογε-

λούσε με πρόσωπο που έλαμπε από την αδυσώπητη τελειότητα της λογικής του.

«Και η μπερζέρα;» ρώτησε. «*Τι λες για την μπερζέρα;*»

Η Ένιτ την κοίταξε. Είχε απλώς πονεμένη έκφραση. Τίποτα παραπάνω. «Ποτέ δε μ' άρεσε αυτή η μπερζέρα».

Ίσως δεν υπήρχε πιο τρομερό πράγμα να πει στον Άλφρεντ. Η μπερζέρα ήταν το μοναδικό σημάδι που διέθετε για ένα προσωπικό του όραμα σχετικά με το μέλλον. Οι λέξεις που είχε ξεστομίσει η Ένιτ τον είχαν κατακλύσει με ανείπωτη λύπη – αισθάνθηκε τόση λύπη για την μπερζέρα, τόση αλληλεγγύη γι' αυτήν, τόσο εμβρόντητο πένθος για τούτη την προδοσία–, ώστε τράβηξε το κάλυμμα, βούλιαξε μέσα της και αποκοιμήθηκε.

(Ίδου ένας τρόπος αναγνώρισης της μαγείας: να αποκοιμηθείς έτσι).

Όταν έγινε πια ξεκάθαρο ότι και το χαλί και η μπερζέρα θα έπαιρναν πόδι, το χαλί αναχώρησε εύκολα. Η Ένιτ έβαλε αγγελία στη δωρεάν τοπική εφημερίδα και δελέασε μια γυναίκα, σκέτο νευρόσπαστο, που έκανε απανωτά λάθη και έβγαλε τα χαρτονομίσματα των πενήντα δολαρίων από το τσαντάκι της τυλιγμένα σ' ένα άμορφο ρολό, ύστερα πήρε να τα ξεδιπλώνει και να τα ισιώνει με δάχτυλα που έτρεμαν.

Ναι, αλλά η μπερζέρα; Η μπερζέρα ήταν μνημείο και σύμβολο και δεν μπορούσε ν' αποχωριστεί τον Άλφρεντ. Μπορούσε μόνο να τοποθετηθεί κάπου αλλού, κι έτσι μεταφέρθηκε στο υπόγειο όπου και την ακολούθησε ο Άλφρεντ. Οπότε, στην κατοικία των Λάμπερτ, όπως και στο Σεντ Τζουντ και στη χώρα ολόκληρη, η ζωή κατέφυγε στο υπόγειο.

Η Ένιτ άκουγε τον Άλφρεντ στο πάνω πάτωμα να ανοιγοκλείνει συρτάρια. Κάθε που θα πήγαιναν να δουν τα παιδιά τους, ο Άλφρεντ αναστατωνόταν. Δεν έδειχνε πια να νοιάζεται για τίποτε άλλο εξόν από το να βλέπει τα παιδιά.

Στα απεργάδιαστα καθαρισμένα παράθυρα της τραπεζαρίας επικρατούσε χάος. Ο μαινόμενος αγέρας, οι μετρίασμένες σκιές. Η Ένιτ είχε ψάξει παντού, αλλά την επιστολή της Αχον δεν είχε καταφέρει να τη βρει.

Ο Άλφρεντ στεκόταν απορημένος στο μεγάλο υπνοδωμάτιο, αναρωτιόταν ποιος είχε ανοίξει τα συρτάκια στο κομό του· μήπως άραγε τα είχε ανοίξει ο ίδιος; Δεν μπόρεσε να μην κατηγορήσει νοερά την Ένιντ για τη σύγχυσή του: ότι ήταν ο ίδιος μάρτυρας της υπαρκτής σύγχυσης· ότι η ίδια η Ένιντ, επειδή υπήρχε πράγματι, θα μπορούσε κάλλιστα να έχει ανοίξει τα συρτάκια.

«Τι κάνεις εκεί, Άλ;»

Στράφηκε προς το κατώφλι όπου εμφανίστηκε εκείνη. Άρχισε να της λέει: «Ετοιμάζω τη...» Όταν όμως τον έπιαναν εξαπίνης, κάθε του φράση γινόταν μια περιπέτεια σ' ένα σκοτεινό δάσος· αμέσως μόλις έπαυε να βλέπει το φως στο ξέφωτο, συνειδητοποιούσε ότι τα ψίχουλα που είχε σκορπίσει για να ξαναβρεί τον δρόμο του τα είχαν φάει τα πουλιά, αυτά τα σιωπηλά, ορμητικά πλάσματα που διόλου δεν μπορούσε να τα διακρίνει μες στη σκοτεινιά, αλλά ήταν τόσα πολλά και χιμούσαν τόσο μαζικά μες στην πείνα τους, ώστε έμοιαζαν λες κι *αυτά τα ίδια* να ήταν η σκοτεινιά, σάμπως η σκοτεινιά να μην ήταν ομοιόμορφη, σαν να μην επρόκειτο για απουσία φωτός, αλλά για ένα πράγμα αποτελούμενο από κινούμενα σωματίδια, σαν παλλόμενα μόρια, και μάλιστα όταν ήταν μελετηρός έφηβος και είχε συναντήσει τη λέξη «λυκόφως»* στην *Ποιητική ανθολογία ΜακΚέι*, του φάνηκε σαν τα αιμοσφαίρια της βιολογίας να είχαν εισδύσει στο πώς εννόησε τη λέξη, κι έτσι στη μετέπειτα ενήλικη ζωή του έβλεπε το λυκόφως σε καθετί το μοριακό, καθώς αμβλύνονται και γίνονται όπως οι κόκκοι ενός φωτογραφικού φιλμ υψηλής ταχύτητας για λήψεις σε συνθήκες χαμηλού φωτισμού, σαν ένα είδος δυσοίωνης αποσύνθεσης· εξ ου και ο πανικός ενός άντρα προδομένου βαθιά μες στο δάσος, που η σκοτεινιά του ήταν σαν εκείνη που προκαλούν τα ψαρόνια όταν αμαυρώνουν το ηλιοβασίλεμα ή τα μυρμήγκια που κατακλύζουν ένα πεθαμένο μαρσιποφόρο, μια σκοτεινιά που δεν υπήρχε απλώς, αλλά κυρίευε τα μέρη που κρατούσε για τον εαυτό του, ώστε να μη χαθεί· αλλά τη στιγμή που συ-

* Ο συγγραφέας «παίζει» με τις λέξεις corpuscular (μοριακό) και crepuscular (λυκόφως). (Σ.τ.Μ.)

νειδητοποιούσε ότι είχε χαθεί, ο χρόνος γινόταν θαυμαστά αργός και ο Άλφρεντ ανακάλυπτε έως τότε αφάνταστες αιωνιότητες στον χώρο ανάμεσα σε μια λέξη και στην επόμενη ή, μάλλον, παγιδευόταν σ' εκείνο τον χώρο ανάμεσα στις λέξεις και δεν κατάφερε παρά να στέκει ασάλευτος και να βλέπει τον χρόνο να κυλάει ολοένα και πιο γρήγορα δίχως αυτόν, το αλόγιστο προεφηβικό κομμάτι του να χάνεται στο δάσος και να φεύγει από το οπτικό του πεδίο, ενώ αυτός, ο παγιδευμένος ενήλικος Αλ, παρακολουθούσε με μια παράξενα απρόσωπη προσμονή για να δει εάν το πανικόβλητο αγοράκι θα κατάφερε, παρότι δεν ήξερε πια πού βρισκόταν ή από ποιο σημείο είχε μπει στο δάσος, να βγει τελικά στο ξέφωτο όπου περιέμενε η Ένιντ, η οποία χαμπάρι δεν είχε πάρει από δάση και ξεστρατίσματα... «...φτιάχνω τη βαλίτσα μου», άκουσε τον εαυτό του να λέει. Σωστό ακουγόταν. Ρήμα, αντικείμενο, κτητική αντωνυμία. Ιδού μια βαλίτσα, μια σημαίνουσα επιβεβαίωση. Δεν είχε προδώσει το παραμικρό.

Η Ένιντ όμως είχε μιλήσει ξανά. Ο ωτορινολαρυγγολόγος είχε πει ότι ήταν ελαφρώς βαρήκοος. Την κοίταξε, συνοφρυώθηκε και έδειξε ότι δεν την είχε ακούσει καλά.

«Είναι Πέμπτη!» είπε εκείνη πιο δυνατά. «Το Σάββατο φεύγουμε».

«Σάββατο!» έκανε σαν ηχώ.

Τον επέπληττε, λοιπόν, και για λίγο τα πουλιά του σούρουπου αποτραβήχτηκαν, χάθηκαν, αλλά έξω ο αγέρας είχε αφανίσει τον ήλιο και είχε αρχίσει να κάνει πολύ κρύο.

Ύστερα από περίπου πενήντα χρόνια ως σύζυγος και μητέρα, η Ένιντ Λάμπερτ είναι έτοιμη να απολαύσει τη ζωή. Δυστυχώς, ο άντρας της, ο Άλφρεντ, πάσχει από Πάρκινσον και τα παιδιά τους έχουν εγκαταλείψει την οικογενειακή φωλιά για να βιώσουν τις προσωπικές τους καταστροφές. Ο μεγαλύτερος, ο Γκάρι, κάποτε στέλεχος με σταθερή δουλειά και οικογενειάρχης, προσπαθεί να πείσει τη γυναίκα του, παρά τα σημάδια περί αντιθέτου, ότι δεν έχει κατάθλιψη. Ο μεσαίος, ο Τσιπ, έχει χάσει τη δουλειά του ως καθηγητής και αποτυγχάνει θεαματικά στις νέες του επιχειρηματικές προσπάθειες. Και η Ντενίζ, η μικρότερη, ξέφυγε από έναν καταστροφικό γάμο μόνο και μόνο για να χαραμίσει τα νιάτα και την ομορφιά της στη σχέση της μ' έναν παντρεμένο. Απελπισμένη ναιώσει λίγη χαρά, η Ένιντ βάζει έναν στόχο: να ενώσει την οικογένειά της στο σπίτι τα Χριστούγεννα για τελευταία φορά.

Από τις Μεσοδυτικές Πολιτείες στα μέσα του αιώνα μέχρι τη Γουόλ Στριτ και την Ανατολική Ευρώπη σήμερα, ο Φράνζεν φέρνει τον παραδοσιακό κόσμο της αστικής αρετής και των σεξουαλικών απαγορεύσεων σε βίαιη σύγκρουση με την εποχή του εμμονικού ελέγχου στο σπίτι, της αποστασιοποιημένης γονικής φροντίδας και της παγκοσμιοποιημένης απληστίας.

Ένα μυθιστόρημα εξαιρετικά ρεαλιστικό, σκοτεινά ξεκαρδιστικό και βαθιά ανθρώπινο, που επιβεβαιώνει ότι ο Τζόνθαν Φράνζεν είναι ένας από τους ευφυέστερους ερμηνευτές της αμερικανικής κοινωνίας και της αμερικανικής ψυχής.

Ο μεγάλος Αμερικανός
μυθιστοριογράφος, **TIME**

National Book Award
James Tait Black Memorial Prize



Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr



ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΛ.: 18658

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ